

TERRA LIBERA

ČASOPIS HLÁSÍCÍ SE K TRADICI LAISSEZ FAIRE

září 2001 / ročník 2

Jak je důležité mít ministra dopravy

Ministři mají náročný život. Každý z nich hned při nástupu do své funkce prohlašuje, že ho čeká náročný úkol (zreformovat, zprůhlednit, napravit, zavést, sjednotit, apod.). To není žádným překvapením – dávají tak dopředu najevo, jak je řízení toho či onoho resortu nepostradatelné. Zdá se, že za účelem zdůvodnění své existence jsou tak ochotni vyvíjet téměř jakoukoliv činnost. Ne vždy jim to však projde. Poruší-li totiž tradiční politickou zásadu „ber trochu všem (aby to *nevěděli*) a dávej hodně jen některým (aby to *věděli*)“, a svým jednáním poškodí skupinu, jejíž zájmy jsou dostatečně koncentrovány, zvedne se proti jejich činnosti odpor.

Něčeho takového se dopustil ministr dopravy Schling a jeho podřízení v čele s oportunistou (kdysi aktivním komunistou, toho času polygrafickým kapitalistou) Konečným. Aby to stálo za to, šlápli na prsty rovnou dvěma organizovaným skupinám: autoškolám a dovozcům ojetých automobilů. Ačkoliv za normálních okolností tyto dvě skupiny zřídka kdy kooperují, náhlá existence společného nepřítelky je dala dohromady.

Provozovatelé autoškol jsou nespokojeni se ztížením testů, jimiž musejí uchazeči o řídičský průkaz projít, a stěžují si na odliv zájemců o jejich služby. Ačkoliv bojují v podstatě za správnou věc (viz dále), je ve skutečnosti překvapující, že proti ní bojují zrovna oni. Představa, že komplikovanější testy činí získání řídičského průkazu nákladnějším, je správná. Praktickou otázkou však zůstává, jak velký počet lidí se v důsledku toho rozhodne se v životě obejít bez řídičského průkazu. Lze předpokládat, že současný autoškolami uváděný pokles zájmu o jejich služby je daleko spíše důsledkem vyčkávání potenciálních zájemců („spekulace na opětovné zjednodušení testů“) než jejich rozhodnutí si řídičský průkaz za takových podmínek nikdy nepořídit. Jinými slovy, nemají-li budoucí řidiči levnější alternativy, jak toto privilegium získat (a to nemají – nové

testy jsou závazné pro *všechny* autoškoly), do autoškol nakonec stejně přijdou. Navíc komplikovanější testy znamenají více propadlíků, kteří představují více repetentů a ti zase více potenciálních zájemců o doučování a hodiny navíc. Stejně jako autoškoly těží ze samotné existence řídičských průkazů (kdyby nebyly vyžadovány, autoškol by bylo bezpochyby méně), dá se předpokládat, že budou z dalšího zesložítování procesu získávání řídičského oprávnění spíše těžit, než že by jim byly poškozeny. Těmi, kdo budou poškozeni určitě, budou sami potenciální řidiči, kteří budou muset za účelem získání řídičského oprávnění obětovat více času, úsilí a nakonec i finančních prostředků. A získají za své vyšší náklady bezpečnější silnice? Představa, že komplikovanější testy znamenají lepší řidiče, nemusí být nutně správná. I když pomineme formu testů (zkoušení z definicí) a skutečnost, že mnoho prověřovaných znalostí s bezpečností vůbec nesouvisí, tvoří obsah testů stále větší podíl znalostí, které se studenti učí *pouze za účelem vyhovění testu*. To by nám jistě potvrdil i samotný ministr Schling, který si zkoušel nové testy a nevyhověl jim! Jeho omluva, že se na ně nepřipravoval, je úplně irelevantní – vždyť on již řídí. Nejsou-li testy samoúčelné (zkoušení pro zkoušení) a obsahují-li tedy pouze znalosti nutné k bezpečnému provozu, musí být Schling potom *nebezpečným* řidičem, jemuž by měl být řídičský průkaz odebrán, stejně jako není studentu autoškoly při nesplnění testů vydán. Skutečnost však bude spíše opačná: *testy* jsou z velké části samoúčelné a skutečnost, že je někdo nesplní (stejně jako Schling by jimi neprošla drtivá většina řidičů), není vzhledem k jeho statusu dobrého a ukázněného řidiče relevantní. Škoda, že ministr nemá odvahy se nad tím takto zamyslet a že raději slíbí, že se dopřítště vše doučí...

(pokračování na straně 2)

„Nebezpečný“ lék

Petra Lusková, Michael Volný

Farmaceutické firmy jsou veřejností vnímány v čím dál tím horším světle. Hollywoodské filmy je už dávno představují pouze jako „zlotřilé obchodníky s lidským zdravím“, které musí hlavní hrdina ještě do závěrečné milostné scény zcela zlikvidovat, a novináři sledují jejich marketingové strategie s přísností v jiných oblastech naprosto nevídanou.

Úspěchy farmacie

Zcela se tak opomíjí skutečnost, že farmaceutické firmy byly za posledních dvacet až třicet let největšími (a v mnoha oblastech téměř výhradními) nositeli pokroku v medicíně. Zejména léta devadesátá přinesla nové farmakoterapie celé řady do té doby neléčitelných onemocnění, čímž byla dána nová naděje spoustě těžce nemocných lidí.

„Zlé“ farmaceutické firmy se přitom starají o vzdělávání lékařů a farmaceutů v oblastech, které s jejich produkty souvisí a přispívají na charitu. A samozřejmě, jako všechny bohaté firmy, jsou velkými plátcí daní a jiných poplatků do veřejných rozpočtů.

Řada konzervativně orientovaných postmoderních filozofů a spisovatelů začátkem devadesátých let kromě známého konceptu konce historie oznamovala též konec éry rozumu a arogantních

přírodních věd, kterou z nějakého důvodu spojovala s právě zaničující východoevropskou formou socialismu. Jest velkým zadostiučiněním pro celou vědu, že někteří z těchto intelektuálů dnes žijí jen za pomoci moderních léků, které byly vyvinuty díky „arogantním a rozumovým“ disciplínám – biologii a chemii. A nutno též dodat, že k jejich kompletnímu vývoji došlo velmi často v soukromých laboratořích.

Již zmíněný obrovský pokrok ve farmacii devadesátých let se týkal řady oblastí. Pacienti se dočkali lepších karcinostatik a virostatik, úspěšnost transplantací je lepší díky novým imunosupresivům, existují nesrovnatelně lepší léky na astma. Nejvíce charakteristickým pro toto období je však překotný vývoj terapie civilizačních onemocnění. Vysoký tlak, vysoká hladina cholesterolu, obezita a následky kouření se staly předmětem zájmu badatelů ve farmaceutickém výzkumu, v další fázi zdrojem zisku farmaceutických firem a nakonec podstatnou výdajovou položkou veřejných zdravotních pojišťoven. Tyto vymoženosti moderní farmacie, za kterými jsou miliardové investice do výzkumu a testování, jsou veřejností vnímány jako samozřejmost a za samozřejmé se také považuje, že

(pokračování na straně 2)

Jak je důležité mít ministra dopravy

(pokračování ze strany 1)

Druhou jmenovanou skupinu si ministr dopravy znepráčetil zkomplikováním a v některých případech znemožněním dovozu ojetých automobilů. V případě jejich dovozu je jejich odpor pochopitelný. Na rozdíl od zákazníků autoškol (jejichž jedinou a ne zrovna atraktivní alternativou je neřídít) mají potenciální kupující ojetých automobilů ze zahraničí více možností: mohou si koupit nové auto, auto ojeté, které se již v ČR nachází, nebo si ponechat své staré auto (popř. si auto nepořizovat vůbec). Kdykoliv se rozhodnou pro jednu z těchto alternativ, dovozci ojetých automobilů ze zahraničí trátí. A čím je toto další omezení dovozu zdůvodňováno? Škoda, že zastáncům tohoto opatření chybí trochu více invence: údajně nás chrání před tím, abychom se nestali „smetištěm Evropy“. Tato argumentace je založena na předpokladu, že jedinou alternativou ke koupi ojetého auta ze zahraničí je koupě nového automobilu. Kdyby tomu tak bylo, zamezení dovozu ojetých aut by skutečně vedlo k tomu, že by se snížilo průměrné stáří automobilů u nás. Nicméně ono tomu tak není: mnoha lidem tak zůstane doma 105-ka namísto jejího nahrazení 10 let starým Volkswagemem. Vliv omezení dovozu ojetých aut na průměrné stáří vozového parku je tak velmi nejednoznačný a je dost možné, že je spíše negativní. Navíc, ministerstvu chybí nejen invence při vymyšlení nových zdůvodnění takových kroků, ale i upřímnost. Kdyby šlo totiž úředníkům opravdu o stáří automobilů na našich silnicích, museli by stejným způsobem postupovat i proti automobilům domácím. Je-li x let staré auto z Rakouska nepřijatelné pro provoz u nás, je jím zrovna tak x let staré auto od nás. Skutečné důvody tohoto opatření lze tak hledat spíše v soupeření různých skupin prodejců automobilů: prodejci nových automobilů tímto opatřením získají možná některé zákazníky, o něž prodejci automobilů ojetých přišli. Stejně jako v případě autoškol zde bude skupina, kterou toto opatření postihne a která se tomu nemůže vyhnout: zákazníci. Oni budou mít k dispozici menší výběr automobilů, a budou tak muset k jejich získání obětovat více.

Je snad šťastnou náhodou, že zákazníci našli tentokrát oporu v nějaké organizované skupině. Ne vždy tomu tak bývá a politikům se tak často jejich přerodělovací číslo bez problémů povede. Škoda, že obě tyto skupiny se chystají při neúspěchu v jednání s vládou blokovat hraniční přechody a budou tak poškozovat všechny možné, jen ne ty, kteří jsou z vzniklou situací odpovědní. Bylo by možná lepší, kdyby napříště vládě vyhrožovali nezaplacením daní. Získali by si tím (minimálně od nás) ještě více sympatií.

Dan Šťastný

„Nebezpečný“ lék

(pokračování ze strany 1)

budou zařazeny mezi léky hrazené z veřejných prostředků.

Léky proti vysoké hladině cholesterolu a jejich nebezpečnost

Mezi vymoženosti moderní farmacie patří i takzvané statiny. To jsou léky, které snižují syntézu cholesterolu, a tím jeho hladinu. V současné době se diagnóza vysoké hladiny plazmatického cholesterolu týká poměrně velké procenta populace civilizovaných zemí, avšak jen velmi malá část těchto lidí trpí dědičnou poruchou metabolismu cholesterolu. U ostatních se vysoká koncentrace cholesterolu objevuje jako důsledek jejich nezdravého životního stylu. Proto se léčba obvykle zahajuje doporučením zásadních změn v životosprávě včetně diety s nízkým obsahem především živočišných tuků. Teprve pokud tato nejméně nákladná a pro pacienta nejbezpečnější léčba není účinná v horizontu 3 až 6 měsíců, uvažuje se o nasazení léků snižujících cholesterol. To, že snížení hladiny cholesterolu účinně redukuje riziko aterosklerózy a výrazného poškození zvláště koronárních cév, ústícího nezářidka v infarkt myokardu, bylo dokázáno na rozsáhlých studiích hlavně v USA. Farmakoterapie vysoké hladiny cholesterolu u pacientů s dědičnou poruchou metabolismu a zejména u těch, kteří odmítli dodržet lékařem předepsanou životosprávu (ti tvoří dominantní skupinu!), je tedy zcela odůvodněná obavou z prognózy vývoje pacientova zdravotního stavu.

Statiny jsou nejmodernější léky snižující hladinu cholesterolu, první z nich - lovastatin - byl uveden na trh v USA až v roce 1987, u nás o několik let později. Cerivastatin, který je momentálně středem pozornosti médií a celosvětově veřejnosti v souvislosti s přípravky Baycol, Lipobay resp. Cholstat, ve kterých je účinnou látkou, byl na trh uveden teprve přednedávnem - v roce 1997. Všechny látky ze skupiny statinů mají podobné nežádoucí účinky a projevují obdobné interakce s dalšími léky. Jinými slovy: ostatní statiny mohou způsobovat ve stejné nevhodných kombinacích a příliš vysokých dávkách takové nežádoucí účinky jako cerivastatin, včetně myopatie (jakékoliv blíže neurčené omečnění svalstva)[1]. Je ale s podivem, proč byl cerivastatin podáván společně s gemfibrozilem (rovněž lék snižující hladinu cholesterolu, ovšem jiným mechanismem než statiny) i přesto, že v informaci pro lékaře byla tato kombinace označena jako nevhodná. I v seriózní moderní učebnici klinické farmakologie je uvedeno, že při kombinaci statinů s účinnou látkou gemfibrozilem se může vyvinout poškození svalové tkáně až v 5% (!) případů[1]. O tom, že interakce s gemfibrozinem je považována za absolutně největší nebezpečí při užívání cerivastatinu, svědčí i skutečnost, že v Japonsku se Bayer rozhodl svůj lék na bá-

zi cerivastatinu ponechat v distribuci (!), neboť v této zemi není gemfibrozil vůbec používán a k nebezpečné interakci tak nemůže dojít. Dalším udivujícím faktem, který se objevuje v informaci o stažení Baycolu dostupné na stránkách FDA[2,3], je, že se závažné nežádoucí účinky projevují při dávkování 0,8 mg denně. Přitom obvyklá denní (a také doporučená dávka) je 0,3 mg, tedy méně než poloviční![1]*

To, že statiny mají vedlejší účinky popsané v poznámce pod čarou a vyžadují proto opatrné zacházení, je známo téměř celou jednu dekádu. Palcové titulky a senzační novinářské formulace jsou pro nás proto zcela nepochopitelné.

Větší míra regulace nepřinese větší bezpečnost

Německá vláda oznámila, že se bude snažit připravit zákon, který by zavedl povinnost firem platit pacientům za případné nežádoucí účinky léků, které povedou k poškození jejich zdraví. Ačkoliv není zatím známo, jak budou jednotlivé termíny tímto zákonem definované, lze konstatovat, že reakce německé vlády je jako opsaná z Niskanenovy klasické teorie působení byrokracie[5]. Podle této teorie totiž každý úřad v případě objevení se libovolného problému navrhne takové řešení, které dává maximálně vyniknout jeho vlastní důležitosti a nepostradatelnosti bez ohledu na smysluplnost tohoto řešení. Domníváme se totiž, že již současné testování, které předchází uvedení nového léku na trh, je dlouhou a náročnou procedurou, která zahrnuje všechny možnosti známé současné vědě, jak se o léku dozvědět co nejvíce. Nikdo neuvádí na trh lék, o kterém by věděl, že jeho užívání pacientovi více uškodí než prospěje.

Je třeba si ale uvědomit jednu věc. Všechny léky (beze zbytku) jsou chemické látky, které jsou velmi často nebezpečně toxické. Respektive, řečeno s Paracelsem, míra jejich toxicity závisí na dávce. Během testování se vždy objeví řada krátkodobých i dlouhodobých vedlejších nežádoucích účinků, které se mohou, ale taky nemusí, u jednotlivých pacientů projevit. Žádný lék nemůže být nikdy 100% bezpečný a léky se také nedají jednoduše klasifikovat na bezpečné a nebezpečné jako v novinových titulcích. Požadavek na 100% bezpečný lék je principiálně v rozporu s metodologií přírodních věd a pokud bude vysloven a prosazován, může vést jen k jedinému: ke zpomalení, případně zániku farmaceutického výzkumu. U léků se dá vždy jen diskutovat, jak nebezpečné vedlejší účinky vyvolávají a především v jakých dávkách. Podávání léků je totiž obecně založené na představě cost/benefit analýzy: negativní účinky aplikovaného léku jsou snesitelnější než prognóza neléčeného one-

mocnění. Léky nejsou a nikdy nemohou být neškodné bonbony, které si můžeme vzít kdy se nám zachce v jakémkoliv množství. Pokud pacient nedodrží maximální dávku, nebo léky kombinuje s jinými, které jsou označeny jako nevhodně interagující, nelze se divit, když dojde k neštěstí. Pokud byl takový postup schválen lékařem, je to o to smutnější. V každém případě je poněkud zvláštní obviňovat z následků výrobce léku. Je to stejné, jako kdyby řidič, který předjížděl na zákazu předjíždění rychlostí 180 km/h, obviňoval ze zaviněné nehody výrobce svého automobilu. Jakkoliv je zvolený příklad přehnaný, nelze vyloučit, že právníci typu E. Fagana (který se chce ujmout žalob proti Bayeru a Glaxu v USA) budou již v příští dekádě ochotni zastupovat i takového řidiče.

O komplexnosti problému „škodlivosti/přínosnosti“ léků vypovídá mimo jiné i návrat thalidomidu zpět mezi používané léky. Thalidomid, tedy lék spojený s největším a notoricky známým skandálem ve farmaceutickém průmyslu, se ještě nedávno zdál být navždy pohřben na smetišti dějin lékařství někde vedle pouštění žilou a zařikáváním. Poměrně nedávno se však vrátil na americký trh. Samozřejmě, v úplně jiné indikační skupině, s informací o jeho teratogenitě a s dostupností jen v nemocničních lékárnách. V této souvislosti by nás zajímalo, zda – čistě hypoteticky – požití thalidomidu těhotnou ženou by mělo podle německého zákona vést k postihu výrobce či distributora.

Pokud E. Fagan se svými žalobami v USA uspěje, bude to zvláštní i z toho důvodu, že každý rok umírá v USA mnohem více lidí na následky předávkování se volně prodejnými léky obsahujícími paracetamol a ibuprofen, než kolik zemřelo pacientů užívajících Baycol za celou dobu jeho přítomnosti na americkém trhu. Úmrtí na tyto běžné léky jsou naprosto zbytečná. Stačilo by totiž, kdyby lidé byli zodpovědnější a sami si uvědomovali jen nezákladnější rizika spojená s konzumací léků. Je zajímavé, že éra nadměrného a nezodpovědného používání léků se kryje s obdobím všeobecné che-

mofobie, kterou trpí prakticky celá západní společnost. Obavy, které má veřejnost například z chemických látek v potravinách jsou mnohdy komické v kontrastu právě s nadbytečným požíváním léků všeho druhu. V této souvislosti nelze nezpomenout klasický výrok o chemofobii citovaný slavným chemikem a podnikatelem Alfredem Baderem při jeho návštěvě ČR: „S naším zdůrazňováním bezpečnosti jsme došli tak daleko, že víc učíme studenty, aby se chemikálií báli, než aby je respektovali. Budete-li se bát vody, nikdy se nenaučíte plavat, budete-li ji mít v úctě, nikdy se neutopíte.“

Literatura:

- [1] Melmon K.L. et al: *Clinical Pharmacology 4th edition, McGraw-Hill, (2000)*
- [2] FDA web page: <http://www.fda.gov/medwatch/safety/2001/Baycol2.htm>
- [3] FDA web page: <http://www.fda.gov/cder/drug/infopage/baycol/baycol-qa.htm>
- [4] Prendergast B.D., George C.F.: *Postgrad Med J, 69, 333-336 (1993).*
- [5] Niskanen, W.: *Bureaucracy and Representative Government, Aldine Press, (1971).*

* Mechanismus, kterým mohou statiny organismus poškodit, není zatím jednoznačně objasněn. Existují však dvě hypotézy, jakým způsobem k poškození svalových buněk dochází. Jedna z nich předpokládá negativní vliv těchto léčiv na cholesterolemii složku membrán svalových buněk s jejich následným rozpadem. Základem druhé hypotézy je negativní vliv statinů na produkci koenzymu Q. V důsledku poklesu hladiny koenzymu Q dochází k narušení energetické bilance buňky a její smrti. Obojí se v méně závažných případech projevuje svalovými bolestmi. V závažnějších

případech dochází po rozpadu buněk a vyplavení svalové bílkoviny do krevního oběhu k ucpání ledvinových tubulů. Následkem toho dojde k akutnímu selhání ledvin [4]. Jak už jsme uvedli, tento mechanismus vzniku nežádoucích účinků se může projevit při nesprávném podávání každého statinu. Problémem nejnovějšího cerivastatinu je zřejmě jeho výrazně vyšší účinnost v porovnání se staršími statiny. Toto je možné dobře vyvodit ze skutečnosti, že dávky cerivastatinu se pohybují v o dva řády nižších hodnotách, než je tomu u ostatních statinů.

Okurková sezóna v Kocourkově

Léto a s ním i období zahálky pomalu končí. Neutrony v Temelíně poslušně štěpí jádra uranu (jsou zvyklé pracovat i o víkend), německy mluvící národy chystají zásadní pomstu všem tepelným neutronům slovanského původu, britští imigrační úředníci si doplnili inkoust v razítkách a informace nesoucí abnormální formu struktury prionů PrP se vesele přenáší zcela neznámým mechanismem i v českých kravách. Ministr, který si opatřil modrou knížku, aby mohl politizovat a nemusel vojínovat jako obyčejný plebejec, nakonec pozbyl svobody, byť trochu jinak. Někteří lidé však neprožili léto zrovna šťastně. Předseda Senátu neodjel na pomoc našim občanům ani do Rumunska ba ani do Ekvádoru. Erazim Kohák a Václav Klaus, dva namyšlení kolektivističtí intelektuálové a profesori regionálních škol pochybné úrovně, vedou vyčerpávající debatu o míře zotročení lidí státem, která je pro ně ještě přijatelná. Lékárny vracejí doplatky na Cholstat – najednou nechtěný lék proti jasně civilizační chorobě (tento doplatek byl například v červnu jen o něco málo více, než devět korun. Jedná se tedy o závažné částky, které jen dokumentují asociálnost našeho státu spáleného politikou

Ministr Špidla má mezery ve vědě marx-leninské!

předchozí ultraliberální vlády). A dovozci automobilů mají smůlu. Nepochopili principy moderní demokracie, nedostatečně sponzorovali naše politické strany a tak není důvod, aby se jim cokoliv dovolovalo. K dovršení všeho neštěstí, i naše vláda se po léte dala do své záslužné práce. Ve stejný den tak mluvčí kabinetu oznámil hned dvě pozoruhodné novinky.

Vláda se prý obává o osud osobních dat černých pasažérů v MHD. Asi pod dojmem článků odpůrců sčítání lidu ministrům svítlo a najednou jsou citliví i k osobním údajům podvodníků. Mohlo by to snad znamenat naději, že hned zítra zničí všechno, co se násilím dozvěděli o poctivých lidech? Asi dost těžko. Spíše bych hledal vysvětlení v tom, že majitelé gratis benzínových karet firmy Chemapol mají pro černé pasažéry jakousi vnitřní slabost. Jsou to koneckonců vlastně takoví politici začátečníci, něco jako „Mladí Demokráté“.

Oproti tomu s lidmi poctivými je potřeba pořádně zatočit, aby nám nerozvraceli ustálený světový řád! Vláda (a parlament) proto zřídí komise na posuzování svědomí mužů, kteří odmítli brannou povinnost. Stará myšlenka Václava Bendy tak nakonec našla živnou půdu v jiné politic-

ké straně. Je to pozoruhodné i proto, že před obdobnou komisí stanul v minulém století nejoblíbenější teoretik (alespoň podle rozhovoru v časopise Ekonom) předsedy vlády Miloše Zemana – John Maynard Keynes. Keynesův přítel, literární kritik Lytton Strachey, byl tehdy stejnou komisí přísně tázán: „Co byste učinil, kdybyste uviděl, jak se německý důstojník pokouší znásilnit vaši sestru?“ Jeho odpověď byla pevná: „Pokusil bych se krýt sestru vlastním tělem“.

Vládu ale trápí pouze jedna věc. Co udělat s tím, že efektivita práce civilkářů je tak nízká, dumají ministři. Je to opravdu tvrdý oříšek, neboť již v páté třídě jsme se v marxisticko-leninském pojetí dějepisu učili, proč byla práce v otrokářském řádu tak málo produktivní oproti systému pozdějšímu, ve kterém se za práci dostávala mzda. Bohužel, ministr Špidla patrně zrovna chyběl a zameškané učivo si již později nedoplnil.

Kontrast mezi zastáváním se práv černých pasažérů a touhou zotročit slušné lidi by byl absurdní v každé vládě. Nejen v té, jejíž předseda jakož i její nejmladší člen, se sami branné povinnosti vyhnuli.

Michael Volný

O Národnej protidrogovej centrále

„Zde tedy leží to štěstí! Vyplňuje krychlový obsah lžičky! Štěstí se vším svým opojením, všemi svými pošetilostmi, vším svým dětinstvím! Jen poklněte beze strachu; neumřete. Vaším tělesným orgánům to neublíží. Možná že vám, pokud se budete příliš často utíkat k tomuto čarovnému prostředku, někdy později zeslábne vůle, snad budete o něco méně člověkem, než jste dnes; ale trest je tak daleko a budoucí skáza bytosti se dá tak těžko odhadnout!“

Charles Baudelaire, *Báseň o hašiši*

Šéf Národnej protidrogovej centrály Jiří Komorous pred časom vyzval všetky vládne a nevládne organizácie na pomoc v boji proti drogám. Na prvý pohľad je to jasné. Hrdinský ochranca spoločnosti, nasadzujúci vo dne v noci svoju energiu na boj proti temným silám povolal obyvateľstvo k lútemu boju proti tým najhorším zločincom.

Sú to však naozaj zločinci? Ak sú zločincami, tak by mali mať aj obeť. Áno, tentoraz sa to zdá byť jednoznačné, všetok ten zapšklý liberalizmus musí na prvý pohľad kapitulovať pred zástupmi všetkých tých ľudských trosiek závislých na pervitíne, heroíne alebo iných substanciami, ktorým zostáva spravdla len pár mesiacov života. Všetci títo sú obeťami zločinných obchodníkov s drogami. Paradoxom však je, že tieto „obete“ sú podľa súčasného legislatívneho statu quo aj zločincami...

Nevadí. Máme zločincov aj obeť, kruh sa uzatvára. Moment, ešte chýba jedna vec – zločin. Aký zločin spáchali predajcovia drog na svojich „obetiach“ a aký zločin spáchali ich „obete – zločinci“? Inu, vymenili si narkotikum za peniaze. Je toto zločin? Ak zanedbáme prípady, kedy k predaju prichádzalo pod hrozbou fyzického násillia a kedy teda nešlo o akt predaja ale o obyčajnú agresiu, musíme konštatovať, že predaj dávky heroínu je principiálne tej istej povahy ako predaj pollitra piva alebo dvesto gramov bravčovej krkvice. Samozrejme, môžeme namietať, že heroín vyvoláva závislosť a pri dlhodobom užívaní spôsobuje trvalé poškodenia organizmu končiace nezriedka smrťou, ale to pivo tiež. Alkoholizmus je neduhom postihujúcim oveľa väčšiu časť populácie a napriek tomu nikoho ani nenapadne nazvať výčapných alebo sládkov zločincami a štamgastov obeťami. Ešte zhubnejšie následky má dlhodobé „užívanie“ bravčovej krkvice. Kardiovaskulárne choroby, spôsobené predovšetkým nevhodným stravovaním majú na svedomí najvyšší percentuálny podiel úmrtí a napriek tomu zatiaľ nikto nezakazuje konzumáciu tučného mäsa, alkoholu a nenariaďuje obyvateľstvu pravidelný pohyb na čerstvom vzduchu. Pardon, napadlo to už Hitlera, a občas sa s tým nápadom vytasia niektorí z našich budovateľov zdravšieho zajtrajška z Ministerstva zdravia, pre

ktorých je to jednoduchšie než uvažovať o tom, ako riešiť narastajúce deficity a odštatniť zdravotníctvo. Faktom však je, že tieto ich nápady nikto neberie vážne (na druhej strane však nikto neberie vážne ani reformu zdravotníctva v podobe jeho odštatnenia...). Pri bližšom pohľade zistíme, že prakticky každá ľudská činnosť, spotreba akéhokoľvek statku so sebou prináša zdravotné alebo iné riziká a v logike ochrancov „národného zdravia“ by mala byť zakázaná. Klimatizácia vysúša dýchacie cesty a dlhodobovo zvyšuje riziko vzniku astmy a alergií. Mikrovlné rúry uvoľňujú v potravinách voľné radikály, ktoré môžu spôsobiť poruchy bunkovej činnosti a viesť k vzniku tumorov. Horúci čaj poškodzuje tráviace cesty a môže vyprovokovať rakovinu pažeráka. Atd.

Ak teda nie sme s to označiť mäsiarov, sládkov, pestovateľov kávy, čaju, tabaku, kaka, viniča, výrobcov whisky, mikrovlných rúr, masla, armaňaku, klimatizácie, rumu, pralíniek atď. za zločincov, nemôžeme tak učiť ani s výrobcami a predajcami heroínu, kokaínu, pervitínu, extázy, hašiša, ópia, marihuany a iných látok, ktoré sú na základe čisto arbitrárnych dôvodov postavené mimo zákon. Ak sa títo teda nedopúšťajú žiadneho zločinu, tak zlyháva aj predstava o narkomanoch ako o „obetiach“. Ide o ľudí, ktorí na seba vzali buď s plným vedomím možných dôsledkov alebo z ľahkovážnosti, nevedomosti alebo z iného dôvodu (ktorý však nie je a nemôže byť predmetom praxeologickej analýzy) všetky riziká a vstúpili do transakcie, s ktorej výsledkom buď sú alebo nie sú spokojní a ktorej následky musia niesť. To, že ich rozhodnutie im môže privodiť závislosť, chorobu alebo smrť, je síce smutné, ale nikoho neopravňuje k zákazu takejto aktivity.

Modelová námietka klasického socialistu by asi znela: „Ako to, že bratie drog je výhradne záležitosťou tých, ktorí ich berú a štát nemá najmenšie právo im do toho zasahovať? Veď náklady na ich liečbu nesie celá spoločnosť!“ To je síce pravda, avšak nie je to argumentom za štátnu reguláciu užívania drog, ale za bezodkladné zrušenie perverzného socialistického systému poskytovania zdravotníckej starostlivosti, ktorý skrze nanútenú „solidaritu“ likviduje akúkoľvek väzbu medzi cenou a spotrebovanou kvantitou a favorizuje hypocondrov, experimentátorov s chemikáliami a nezodpovedných ľudí.

Ak teda uznáme, že trestanie producentov a predajcov za to, že majú tú drzosť vyrábať a ponúkať produkt, ktorý môže viesť k závislosti a poškodiť zdravie, avšak ktorý ľudia napriek tomu chcú spotrebovať, je neobhájiteľné a zločinné a ak uznáme, že rovnako perverzné je pod hrozbou väzenia brániť ľuďom v spotrebe toho, čo spotrebovať chcú, tak musíme nevyhnutne nazvať aktivity Národnej protidrogovej centrály zločinnými. A proti zločincovi máme plné právo sa brániť.

Dalibor Roháč

Reakce

„věrného čtenáře“

Člen bankovní rady Doc. Dr. Ing. Jan Frait nám po přečtení článku z minulého TERRA LIBERA, kde jsme komentovali kromě osobních invektiv i jeho názor, že „svobodné bankovníctví je nesmysl“ a nositel Nobelovy ceny za ekonomii Hayek „nebyl ekonom“ napsal toto:

„Ja si sve nazoru budu rikat ja, nebot jsou skutečne podloženy ekonomii a ne pouze ideologii a filosofii ...“

(text ponecháváme bez diakritiky, aby chom nezkrslili jeho obsah, neboť jej nedokážeme nalézt) Jestli někdo z čtenářů nebo někdo z České národní banky, kdo je s panem Fraitem v denním styku, rozumí, co nám chtěl pan docent sdělit, necht' nás kontaktuje na TL@libinst.cz. Předem děkujeme.

Solut@on®
internet na vaší straně

Internet Vám pomůže
zvítězit.

My Vám pomůžeme
s Internetem.

Provozovna společnosti:
Na Křivíně 1, 140 00 Praha 4

Telefon: 61 00 94 00
Paegas +420-605-229389
Eurotel +420-602-767756
Fax: 61 00 94 24
E-mail: info@2s.cz
<http://www.2s.cz>

Předplatné TL na rok 2002

*Jak se stát každý měsíc součástí
TERRA LIBERA?*

*Předplaťte si zaslání časopisu
TERRA LIBERA.*

Všechna čísla roku 2001 a předplatné na rok 2002 získá ten, kdo daruje Liberálnímu institutu minimálně 250,- Kč na jeho činnost. Pouze čísla roku 2001 lze získat za minimálně 150,- Kč. Elektronické předplatné ve formátu pdf za polovinu!

Účet 55 94 61/5100

Standardní roční předplatné: 0,25 g zlata
e-gold účet: 131844

Více o e-gold na: www.libinst.cz

TERRA LIBERA

je vydávána společností TERRA LIBERA.

Kontaktní adresa:

**TL, c/o Liberální institut,
Spálená 51, 110 00 Praha 1
E-mail: TL@libinst.cz**

Její vydávání není povoleno ani schváleno žádnou státní institucí.